1(3)
KS 2014/07032014-03-10
TjänsteskrivelseKontor
Kommunstyrelsens
kontorHandläggare
Michael Mc Carthy
08-5230 1740
Michael mccarthy@sodertalje.se

Kommunstyrelsen

När vi bryr oss –Förslag om samverkan och utbildning för att effektivare förebygga våldsbejakande extremism

Dnr KS 14/32

Sammanfattning av ärendet

Södertälje kommun har beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet från Justitiedepartementet När vi bryr oss -Förslag om samverkan och utbildning för att effektivare förebygga våldsbejakande extremism, SOU 2013-81.

Utredningen föreslår att regeringen inrättar en nationell samordnare för det förebyggande arbetet av våldsbejakande extremism, samt att utveckla ett utbildningsmaterial

Södertälje kommun välkomnar initiativet och ser att en nationell samordnare kan bli ett bra stöd för kommunens brottsförebyggande arbete. Kommunen vill dock framföra två synpunkter:

1. Den nationella samordnaren bör definitivt bli en del av Brottsförebyggande Rådet (BRÅ) Fördelarna och synergieffekterna är många och det är ju också utredningens huvudförslag
2. Utredningen förordar att den nationella samordnaren utvärderas under sitt fjärde verksamhetsår. En kontinuerlig uppföljning möjliggör dock att verksamheten utvecklas på ett optimalt sätt, och därför bör delrapporter lämnas årligen

Beslutsunderlag

Kommunstyrelsens kontors tjänsteskrivelse 2014-03-10

PM –När vi bryr oss. Förslag om samverkan och utbildning för att effektivare förebygga våldsbejakande extremism

Ärendet

Regeringen beslutade i maj 2012 att tillsätta en utredning där uppdraget var att lämna förslag om ett effektivare arbete för att förebygga våldsbejakande extremism. Utredningen har nu lämnat sitt betänkande som nu är ute på remiss. Utredningens uppdrag har varit

- att med utgångspunkt i befintliga strukturer lämna förslag om hur ett effektivare arbete för att förebygga våldsbejakande extremism kan utvecklas och organiseras på nationell och lokal nivå.
- att utveckla ett utbildningsmaterial om våldsbejakande extremism som kan användas för att förbereda och kompetensutveckla dem som på olika sätt medverkar i detta förebyggande arbete.

Enligt utredningens förslag omfattar den nationella samordnaren personal som motsvarar fem heltidsanställningar. Samordnaren bör inrättas tills vidare så kostnaden blir med andra ord permanent. Utredningen förordar att den nationella samordnaren utvärderas under sitt fjärde verksamhetsår. I utvärderingen bör ingå att utvärdera såväl bemanning som omfattning, struktur och inriktning på verksamheten.

Syftet med utbildningsmaterialet för ett förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism är:

- Att skapa medvetenhet
- Att förmedla kunskap
- Att föreslå metoder

Utredningen har valt att producera en enkel webbplats för utbildningsmaterialet, som gör det möjligt för en framtida ägare att kontinuerligt uppdatera och därmed kvalitetssäkra innehållet.

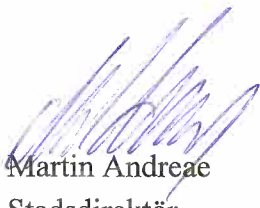
Syftet med denna webbplats är att förmedla kunskap till en bred målgrupp. I detta utbildningsmaterial ges också förslag på metoder för det förebyggande arbetet. Metoderna ska kunna användas dels vid utbildning, dels som verktyg i mötet med individer i riskzonen.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Förslaget att inrätta en nationell samordnare och att ta fram ett utbildningsmaterial för att effektivare förebygga våldsbejakande extremism medför ingen kostnad för Södertälje kommun. Denna satsning finansieras helt av statliga medel

Kommunförvaltningens förslag till Kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsen antar kommunförvaltningens förslag till remissyttrande.

Martin Andreæ
Stadsdirektör

*Beslutet expedieras till:
Akten och KS*

När vi bryr oss

*– förslag om samverkan och utbildning för att effektivare
förebygga våldsbejakande extremism*

*Betänkande av Utredningen om ett effektivare arbete
för att förebygga våldsbejakande extremism*

Stockholm 2013

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2013:81

Sammanfattning

Utredningens uppdrag har varit

- att med utgångspunkt i befintliga strukturer lämna förslag om hur ett effektivare arbete för att förebygga våldsbejakande extremism kan utvecklas och organiseras på nationell och lokal nivå.
- att utveckla ett utbildningsmaterial om våldsbejakande extremism som kan användas för att förbereda och kompetensutveckla dem som på olika sätt medverkar i detta förebyggande arbete.

Betoningen är på *våldsbejakande* extremism, med andra ord på våld som utövas av extremister med politiska/ideologiska motiv.

Även om utredningens förslag lägger fokus på brottsförebyggande arbete mot våldsbejakande extremism, betonar vi samtidigt att det ytterst handlar om hur vi i samhället lägger grunden för tillit och bygger upp en tro på demokrati och mänskliga rättigheter. Det förebyggande arbetet kan med andra ord aldrig handla enbart om insatser så att unga människor inte dras in i brottslighet med politiska/ideologiska motiv, utan perspektivet måste vara bredare än så.

Definition av extremism

Utredningens uppdrag har varit att föreslå hur våldsbejakande extremism kan förebyggas oberoende av vilka ideologiska motiv som ligger till grund för den. Vi betonar att det är möjligt att vara radikal och vilja förändra samhället väldigt mycket, utan att vara anhängare av våldsbejakande extremism. Extremism handlar om intolerans mot åsikter och intressen som inte stämmer med de egna. Extremister står själva för det rätta och goda. Alla som har andra åsikter än dem själva har fel och står för det onda. Extremister som går över gränsen och tar till våld använder alltid argument för att få våldshandlingarna att framstå som rationella och rättfärdiga. De som anammar våldsbeja-

kande extremism är ofta våldsbenägna redan från början. Det innebär att individers ursprungliga våldsbenägenhet kopplat till samhällskritik eller i någon mening politisk frustration kan vara den viktigaste varningssignalen för vägen in i våldsbejakande extremism.

En struktur för förebyggande arbete

Utredningen föreslår att regeringen inrättar en nationell samordnare för förebyggande av våldsbejakande extremism. Vårt huvudförslag är att samordnaren placeras som en enhet vid Brottsförebyggande rådet (Brå) och att myndigheten får ett resurstillskott för att utföra uppdraget. Som alternativ ser utredningen att den nationella samordnaren för förebyggande av våldsbejakande extremism inrättas som en självständig enhet med egen personal. Den nationella samordnaren bör inrättas tills vidare.

Den nationella samordnarens uppdrag bör vara att utveckla och stödja lokal samverkan i förebyggande av våldsbejakande extremism med förebild i den danska SSP-modellen (Samverkan mellan Skola, Socialtjänst och Polis). Till stöd för arbetet bör inrättas en nationell samordningsgrupp, där kärnan utgörs av företrädare från Polisen, Sveriges Kommuner och Landsting, Socialstyrelsen och – på grund av den specifika typen av brottslighet uppdraget handlar om – i viss mån även Säkerhetspolisen,

Utredningen har inte uppdraget att föreslå hur det brottsförebyggande arbetet i Sverige ska organiseras i stort. Därför inkluderar förslaget om att den nationella samordnaren för förebyggande av våldsbejakande extremism bygger upp sitt arbete med utgångspunkt i SSP-modellen, inget krav om att en enhetlig struktur för allt brottsförebyggande arbete i landet utformas efter denna modell. Den frågan är upp till andra än vår utredning att avgöra. SSP-modellen eller varianter på samma upplägg finns emellertid redan i flera svenska kommuner och utredningen anser att den är mycket lämplig som förlaga till en struktur för förebyggande av våldsbejakande extremism. Kärnan på lokal nivå utgörs av kommun och polis och därutöver ger den en flexibel möjlighet att involvera de nyckelaktörer som med avseende på omständigheterna i varje lokalt fall behöver involveras för att arbetet ska bli effektivt. I detta inkluderas inte bara myndigheter utan även aktörer såsom föreningar, samfund och delar av det lokala näringslivet.

Utredningen menar vidare att de nordiska länderna skulle vinna på att samverka i det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism. Den svenska regeringen bör därför enligt utredningens uppfattning aktivt medverka till att ett gemensamt förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism utvecklas på nordisk nivå.

Den nationella samordnarens uppdrag

Den särskilda samordnarens uppdrag bör omfatta:

- Att samla och sprida relevant svensk och internationell forskning och annan kunskap om förekomsten av våldsbejakande extremism och fungerande förebyggande arbete för att motverka den.
- Att vara rådgivare och ge stöd till aktörer lokalt som identifierar problem med våldsbejakande extremism och vidtar förebyggande insatser för att problemen inte ska få fäste.
- Att ta ansvar för, förvalta och utveckla det utbildningsmaterial som utredningen producerar.
- Att regelbundet för relevanta yrkesgrupper hålla grundläggande och fördjupande utbildningar om våldsbejakande extremism och hur denna kan förebyggas.
- Att årligen samla företrädare för relevanta aktörer som är involverade i arbetet med förebyggande av våldsbejakande extremism till en samordningsöverläggning så att alla resurser kan användas effektivt och att luckor eller dubbelarbete inom området undviks.
- Att kontinuerligt följa upp pågående arbetet med förebyggande av våldsbejakande extremism.

Enligt utredningens förslag omfattar den nationella samordnaren personal som motsvarar fem heltidsanställningar. Samordnaren bör inrättas tills vidare så kostnaden blir med andra ord permanent. Utredningen förordar att den nationella samordnaren utvärderas under sitt fjärde verksamhetsår. I utvärderingen bör ingå att utvärdera såväl bemanning som omfattning, struktur och inriktning på verksamheten. Om den nationella samordnaren inrättas som en enskild enhet, bör i utvärderingen ingå att åter pröva om verksamheten ska inkluderas

i Brottsförebyggande rådets eller annan brottsförebyggande myndighets verksamhet.

Utbildningsmaterialets syfte och utgångspunkter

Syftet med utbildningsmaterialet för ett förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism formulerades med utgångspunkt i utredningens direktiv i tre grundläggande ambitionspunkter:

- Att skapa medvetenhet
- Att förmedla kunskap
- Att föreslå metoder

Utredningen har valt att producera en enkel webbplats för utbildningsmaterialet, som gör det möjligt för en framtida ägare att kontinuerligt uppdatera och därmed kvalitetssäkra innehållet. Materialet syftar till att förmedla kunskap till en bred målgrupp, framför allt poliser samt anställda inom kommunernas socialtjänster och inom skolan, men även personal inom rättsväsende, kriminalvårdare, fritidsledare, föreningsfunktionärer och andra relevanta aktörer.

I utbildningsmaterialet ges också förslag på metoder för det förebyggande arbetet. Metoderna ska kunna användas dels vid utbildning, dels som verktyg i mötet med individer i riskzonen för att ansluta sig till våldsbejakande extremistrelser. Utredningen gör inte anspråk på att presentera den fullödiga utbildningsinsatsen eller metoden som är den optimala lösningen på problemet. Vi presenterar ett förslag på ett första rimligt och genomarbetat steg på en längre utbildningstrappa, som kräver ett kompetent ägarskap för förvaltning och utveckling. Det ger möjlighet för en framtida ägare att påverka utbildningstrappans fortsatta utformning. En möjlighet som ökar chanserna för att det första steget på trappan bättre kan anpassas till en befintlig organisations pedagogiska verksamhet.

Det primära syftet med utbildningsmaterialet är att bidra till ökad medvetenhet hos relevanta yrkesgrupper genom att förmedla kunskap om vad våldsbejakande extremism är, varför och hur det kan locka unga. Syftet är också att peka på tänkbara tecken som kan vara användbara för att kunna identifiera vem eller vilka som kan befinna sig i riskzonen för att dras till någon av dessa miljöer, att lära sig känna igen och förstå beteenden hos unga som riskerar att radikaliseras.

Utbildningsmaterialet innehåller även förslag om vad och hur man kan göra för att förebygga att det sker. Utredningen arbetar fram två metodspår där samtalet står i fokus. Det ena riktar sig till samverkansgrupper och erbjuder möjligheter att stärka den gemensamma arbetsprocessen genom diskussions- och reflektionsövningar. Det andra metodspåret är en samtalsserie för möten med unga som riskerar att dras in i våldsbejakande extremism. Det bygger på den norska modellen "bekymringssamtal" och utvecklas för att skapa ökade möjligheter för kontinuerlig dialog och uppföljning.

Utredningen betonar att våldsbejakande extremism är ett av flera perspektiv inom det brottsförebyggande fältet och att utbildningsinsatserna därför inte kan separeras helt från andra närliggande ämnen. En ung individ som riskerar att radikaliserats kan samtidigt ha begått andra typer av brott eller ligga i riskzonen för t.ex. drogmissbruk. De målgrupper som arbetar förebyggande måste kunna utveckla sin kunskap och förmåga att placera våldsbejakande extremism i ett större sammanhang.

NÄR VI BRYR OSS- Förslag om samverkan och utbildning för att effektivare förebygga våldsbejakande extremism

– remissyttrande SOU 2013:81

Handläggare:
Michael Mc Carthy
Trygghet- och säkerhetsenheten
2014-03-10

Yttrande över betänkandet "När vi bryr oss" –Förslag om samverkan och utbildning för att effektivare förebygga våldsbejakande extremism SOU 2013-81

Södertälje kommun har beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet från Justitiedepartementet När vi bryr oss -Förslag om samverkan och utbildning för att effektivare förebygga våldsbejakande extremism, SOU 2013-81.

Sammanfattning

Regeringen beslutade i maj 2012 att tillsätta en utredning där uppdraget var att lämna förslag om ett effektivare arbete för att förebygga våldsbejakande extremism. Utredningen har nu lämnat sitt betänkande som nu är ute på remiss. Utredningens uppdrag har varit

- att med utgångspunkt i befintliga strukturer lämna förslag om hur ett effektivare arbete för att förebygga våldsbejakande extremism kan utvecklas och organiseras på nationell och lokal nivå.
- att utveckla ett utbildningsmaterial om våldsbejakande extremism som kan användas för att förbereda och kompetensutveckla dem som på olika sätt medverkar i detta förebyggande arbete.

Den nationella samordnarens uppdrag

Utredningen föreslår att regeringen inrättar en nationell samordnare för det förebyggande arbetet. Enligt utredningens förslag omfattar den nationella samordnaren personal som motsvarar fem heltidsanställningar. Samordnaren bör inrättas tills vidare så kostnaden blir med andra ord permanent. Utredningen förordar att den nationella samordnaren utvärderas under sitt fjärde verksamhetsår. I utvärderingen bör ingå att utvärdera såväl bemanning som omfattning, struktur och inriktning på verksamheten.

Utredningens huvudförslag är att samordnaren placeras som en enhet vid Brottsförebyggande rådet (BRÅ) och att myndigheten får ett resurstillskott för att genomföra uppdraget. Som alternativ ser utredningen att den nationella samordnaren inrättas som en självständig enhet med egen personal.

Den nationella samordnarens uppdrag bör vara att utveckla och stödja lokal samverkan i förebyggande av våldsbejakande extremism med förebild i den danska SSP-modellen (Samverkan mellan Skola, Socialtjänst och Polis. Utredningen har dock inte uppdraget att föreslå *hur* det brottsförebyggande ska organiseras, men menar på att denna modell redan finns i ett stort antal kommuner och att den är mycket lämplig som förlaga till en struktur för förebyggande av våldsbejakande extremism.

Till stöd för arbetet bör inrättas en nationell samordningsgrupp, där kärnan utgörs av företrädare från Polisen, Sveriges Kommuner och Landsting, Socialstyrelsen och i viss mån Säkerhetspolisen.

Den särskilda samordnarens uppdrag bör omfatta

- Att samla och sprida relevant svensk och internationell forskning och annan kunskap om förekomsten av våldsbejakande extremism och fungerande arbete för att motverka den.
- Att vara rådgivare och ge stöd till aktörer lokalt som identifierar problem och vidtar förebyggande insatser för att problemen inte ska få fäste.
- Att ta ansvar för, förvalta och utveckla det utbildningsmaterial som utredningen producerar.
- Att regelbundet hålla grundläggande och fördjupande utbildningar om våldsbejakande extremism och hur denna kan förbyggas.
- Att årligen samla företrädare för relevanta aktörer till en samordningsöverläggning så att alla resurser kan användas optimalt.
- Att kontinuerligt följa upp det pågående arbetet med förebyggande av våldsbejakande extremism.

Utbildningsmaterialets syfte och utgångspunkter

Syftet med utbildningsmaterialet för ett förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism är:

- Att skapa medvetenhet
- Att förmedla kunskap
- Att föreslå metoder

Utredningen har valt att producera en enkel webbplats för utbildningsmaterialet, som gör det möjligt för en framtida ägare att kontinuerligt uppdatera och därmed kvalitetssäkra innehållet. Syftet med denna webbplats är att förmedla kunskap till en bred målgrupp. I detta utbildningsmaterial ges också förslag på metoder för det förebyggande arbetet. Metoderna ska kunna användas dels vid utbildning, dels som verktyg i mötet med individer i riskzonen.

Det primära syftet med utbildningsmaterialet är alltså att bidra till ökad medvetenhet hos relevanta yrkesgrupper genom att förmedla kunskap om vad våldsbejakande extremism är, varför och hur det kan locka unga. Syftet är också att peka på tänkbara tecken som kan vara användbara för att kunna identifiera vem eller vilka som kan befinna sig i riskzonen för att dras till någon av dessa miljöer, att lära sig känna igen och förstå beteenden hos unga som riskerar att radikaliseras. Utbildningsmaterialet innehåller även förslag om vad och hur man kan göra för att förebygga att det sker.

Definition av begreppet våldsbejakande extremism

Våldsbejakande extremism är våld som utövas av extremister med politiska/ideologiska motiv. I Sverige finns i huvudsak tre inriktningar: högerextrema miljöer, vänsterextrema eller autonoma rörelser samt religiöst motiverad extremism. Det är viktigt att i sammanhanget betona att det är möjligt att vara radikal och vilja förändra samhället väldigt mycket, utan att vara anhängare av våldsbejakande extremism

Södertälje kommuns synpunkter

Södertälje kommun är i huvudsak mycket positiv till förslagen i betänkandet. Liksom Sverige i stort så är Södertälje kommun till mångt och mycket förskonat från denna typ av brott. Det ideologiskt motiverade våldet har alltså ingen omfattande utbredning i Södertälje kommun. Men man kan inte bortse från att denna typ av brottslighet kan utvecklas i kommunen, och då måste vi skaffa oss en bättre beredskap för att kunna möta detta. Våldsbejakande extremism utgör en direkt fara genom risken för skador på egendom, människor och ibland också djur. Det ideologiskt motiverade våldet utgör också en indirekt fara genom risken för att tillit och trygghet i samhället undermineras och demokratin blir svagare.

Södertälje kommun välkomnar initiativet och ser att en nationell samordnare kan bli ett bra stöd för kommunens brottsförebyggande arbete. Kommunen vill dock framföra två synpunkter:

1. Den nationella samordnaren bör definitivt bli en del av Brottsförebyggande Rådet (BRÅ) Fördelarna och synergieffekterna är många och det är ju också utredningens huvudförslag
2. Utredningen förordar att den nationella samordnaren utvärderas under sitt fjärde verksamhetsår. En kontinuerlig uppföljning möjliggör dock att verksamheten utvecklas på ett optimalt sätt, och därför bör delrapporter lämnas årligen